

Akvamarin

Godišnji magazin Plavog svijeta - Instituta za istraživanje i zaštitu mora

2011

Ivan Grgić, 10g., Zagreb, pobjednički crtež 19. Dana dupina

www.plavi-svijet.org info@plavi-svijet.org

Dragi prijatelji

Posebno me veseli što vas mogu pozdraviti sa stranica još jednog Akvamarina. U ovom uvodnom dijelu pokušat ću vam ukratko iznijeti sve što nas je zaokupljalo u godini koja je za nama. Za početak, voljela bih izdvojiti kako nas je iznimno obradovao velik broj posjeta školskih i vrtičkih grupa s ciljem slušanja naših predavanja ili sudjelovanja u našim radionicama. Kako bi znanje o biološkoj raznolikosti i očuvanju okoliša našlo svoj put do učenika osnovnih i srednjih škola i izvan prostora Plavog svijeta, početkom lipnja u Rijeci je osnovan i Klub mladih Plavi svijet koji okuplja naše studente i volontere. Što se rada na terenu tiče, naše istraživačke aktivnosti u sklopu Jadranskog projekta dupin uspješno su provedene tijekom čitave 2011. Sa zadovoljstvom vas mogu obavijestiti da tijekom protekle sezone nismo imali velikih poteškoća u pronalaženju dupina: tijekom 70 izlazaka na more dupine smo susreli 86 puta. Nadalje, ove su godine naši istraživači Nikolina i Grga sudjelovali i kao instruktori na treningu za istraživače dupina održanom u Albaniji i Crnoj Gori, što potvrđuje njihovu stručnost u proučavanju i zaštiti ovih predivnih morskih životinja.

Osim uobičajenih istraživačkih i edukacijskih aktivnosti, u protekloj je godini bilo i događaja koje ćemo itekako pamtili. Jedan od njih svakako je opažanje sredozemne medvjedice 24. lipnja ove godine uz zapadnu obalu otoka Cresa. Sredozemna medvjedica jedan je od najugroženijih morskih sisavaca i vjerojatno najrijeđi tuljan na svijetu. Prilikom ovog susreta snimljene podvodne video-snimke otkrile su nam da je snimljena životinja, najvjerojatnije odrasla ženka, opažena i 2009. godine na području rta Kamenjak, u Istri.

Tijekom ove istraživačke sezone zaprimili smo i dvije dojave o pojavljivanju kita, sredinom srpnja u području Riječkog zaljeva, te početkom listopada kod Paškog mosta. Iako bez kvalitetnih fotografija ili video materijala nije moguće sa sigurnošću utvrditi vrstu, pretpostavljamo da se u oba slučaja radi o vrsti veliki kit – Balaenoptera physalus.

Sredinom ljeta stanovnici Osora na

otoku Cresu obavijestili su nas o boravku usamljenog dobrog dupina u njihovoj luci. Susreti dupina u lukama nisu rijetki – zdrave životinje mogu napustiti luku jednako kao što su u nju i ušle te je najbolje ne uznemiravati ih. Zahvaljujući vašim pozivima ove su se godine u našem centru na privremenom oporavku našle i dvije ozlijeđene morske kornjače, od kojih je jedna otputovala stručnjacima centra za rehabilitaciju morskih kornjača u Akvariju Pula.

Kao i svake godine i ovoga su ljeta dupini zaslužili dan posvećen upravo njima. Tako je obilježen i 19. Dan dupina, koji je ove godine pomaknut s tradicionalne prve subote u kolovozu na početak srpnja, točnije 01. srpnja 2011. Unatoč promjeni datuma, odaziv posjetitelja i sudionika ovogodišnjeg Dana dupina nadmašio je naša očekivanja te vas ovom prilikom obavještavamo da će se Dan dupina i u buduću održavati 01. srpnja bez obzira na dan u tjednu.

Što se Lošinjskog edukacijskog centra o moru tiče, ove je godine uz svoj uobičajeni postav ugostio i dvije nadasve zanimljive izložbe fotografija. Naši su posjetitelji tako imali priliku upoznati ljepote otoka kroz objektiv Igora Čavleka, autora izložbe „Dir po otoku“, te članova Fotokluba Lošinj koji su nam se predstavili izložbom pod nazivom „Otok“.

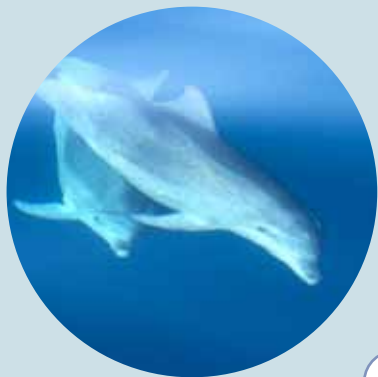
Naposlijetku, toplo se zahvaljujemo svim našim donatorima i usvajateljima čija nam podrška iz godine u godinu omogućava nastavak rada na istraživanju i zaštiti dobrih dupina u Jadranskom moru. Također, zahvaljujemo se i svim eko-volonterima koji nam se priključuju tijekom ljeta pomažući nam u istraživanjima i podizanju svijesti javnosti o potrebi za zaštitomorskog okoliša. Ukoliko još niste, pozivamo vas da nas posjetite, a dotada uživajte u novom broju Akvamarina.

Srdačan pozdrav!

Mateja Zekan

Gdje su sada?

Santiago

Usprkos svom imenu, dupin Santiago nas je ove godine ugodno iznenadio kada se tijekom našeg prvog ovogodišnjeg susreta u srpnju pojavio u pratnji svog novorođenog mladunca. Susreli smo je kod otočića Orude, a malena se perajica njenog prvijenca jedva primjećivala na površini potpuno priljubljena uz tijelo svoje mame. Nedugo nakon toga opazili smo je u Lošinjskom kanalu, između Velog Lošinja i otočića Orude, u velikoj skupini od dvadesetak dupina. Osim Santiago, u skupini su bile i druge nam dobro znane mame s područja Kvarnerića među kojima Quiz i Quizson. Ženke dobrih dupina pojavljuju se učestalo zajedno. Odrasle ženke tada pomažu drugim mamama u skupini tako što motre na njihove mladunce kada mame odluče odvojiti malo vremena za traženje plijena.

Posljednji put smo Santiago susreli pored otoka Silbe, uz dupina Tanju i njenog mladunca dok su se iza kočice hranili ribom. Naša prisutnost nije omela njihovu aktivnost. Na površini su se pojavljivali redovito pri čemu su nas mladunci znatljivo pogledavali, a Santiago nas je mladunac počastio i jednim posebno zanimljivim skokom.

Jop

Ove smo godine zabilježili četiri susreta s Jopom. U društvu svoje mame ovog smo, sada već tinejdžera, prvi put susreli tijekom srpnja u velikoj skupini od 35 dupina koju smo opazili nedaleko od otoka Prvića. To nam je ujedno bio i prvi susret s Jopom kojeg smo zabilježili u Velebitskom kanalu. Nedugo nakon toga, opazili smo ga odmah pri isplovljavanju iz velološinjske luke, u društvu drugih 30-tak dupina. Neki od njih, poput Mirninog i Celininog mladunca, Jopovi su dobri prijatelji. U skupini su uglavnom zajedno, a vrlo često se približe našem istraživačkom gumenjaku, što nam je ujedno i prilika da njihove leđne peraje uspješno fotografiramo radi kasnije identifikacije. Mladi dupini obično nemaju značajnije ureze ili oznake na perajama, pa je vrlo važno fotografijama dokumentirati i njihove najmanje promjene.

Pri svakom susretu većih skupina, naše oko uvijek traži Jopovu zanimljivu perajicu, a kad je naposljetku i ugledamo, na istraživačkom plovilu zavlada opće veselje. U kolovozu smo ga opazili i kod otočića Morovnika, a u rujnu ponovno u samom središtu našeg područja istraživanja, kod otočića Kozjak.

Ivan

Ivana smo ove godine susreli dvaput. Prvi put smo ga opazili u skupini od 14 dupina kod otočića Kozjak u blizini Lošinja. Uz njega su u skupini bili i Lily, Elmar, Quirin te Nataša sa svojim mladuncem. Kao i obično oduševljavao nas je svojim razigranim ponašanjem i vratolomijama. Ponovno smo ga susreli tek početkom listopada, kod otočića Zečevo u Velebitskom kanalu. I tom se prilikom Ivan pokazao kao izrazito društven dupin. Približavao se našem plovilu znatljivo nas promatrajući.

Njegova pravilna peraja koju i dalje krasi prepoznatljiva svijetla linija ove je godine dobila još dva nova manja ureza po sredini. U skupini je gotovo neprestano plivao uz ženu Vivian, te Tijanu i njenog jednogodišnjeg mladunca. Nadamo se da ćemo uskoro ponovno imati priliku uživati u njegovom društvu te da će nas još dugo uveseljavati svojim dinamičnim i razigranim karakterom.

Tac

Ove nas je godine Tac pomalo zabrinula jer je do listopada nismo nijednom susreli. A onda smo je, u razmaku od 7 dana, opazili na dvije prilično udaljene lokacije unutar šireg istraživačkog područja. Prvo smo je susreli kod otočića Zečevo u Velebitskom kanalu u skupini od 40-tak dupina. Uz nju je bio i njen mladunac iz 2008. godine koji se družio sa ostalim tinjedžerima u skupini te nas neumorno oduševljavao raznim akrobacijama. Drugi smo susret zabilježili na jugoistočnom dijelu područja istraživanja, u društvu Allison i njenog mladunca te dupina Indy. Tom su se prilikom hranili iza kočice, a Tacov i Alisonin mladunac učestalo su nam prilazili i neko se vrijeme zadržali uz naše plovilo surfajući na pramčanom valu našeg gumenjaka.

Tac je jedan od rijetkih dupina čija je leđna peraja tijekom vremena ostala gotovo nepromjenjena. I dalje je krasi ona dobro vidljiva bijela linija u obliku munje po kojoj je možemo lako prepoznati na moru. Nadamo se da ćemo u novoj godini imati više prilika družiti se s našom Tac.

Meta

Meta je dupin kojeg poznajemo već dugi niz godina. Uvijek je izrazito prijateljski raspoložen i druželjubit, a obično ga viđamo s njegovom družinom: Mushem, Lily, Maestralom, Dujom i Šimom.

Ipak, ove smo godine primjetili da je Meta malo sazrio. Sada je mirniji, obično opušteno pliva u skupini, kao da se više ne mora dokazivati tučnjavama i skokovima.

Uglavnom smo ga viđali u području neposredno ispred Velog Lošinja. Unatoč tome što više nije toliko razigran i dalje se redovito približavao našem istraživačkom brodu da provjeri o kome se radi, a potom bi nastavio s lovom ribe.

Mush

Mush je jedan od najčešće viđanih dupina u našem području te ga i dalje redovito susrećemo. Za njega se slobodno može reći da je Lošinjski akvatorij njegov dom. Tu su i svi njegovi prijatelji, Elmar, Duje i Meta.

Ove smo ga godine viđali oko otoka Orude, Placola i Orjula, ali također i neposredno ispred Velog Lošinja gdje je lovio ribu s drugim mužjacima.

Jednom nas je prilikom ugodno iznenadio s nekoliko visokih skokova nedaleko od našeg istraživačkog broda. Nekoliko trenutaka kasnije, kada su ostali dupini pristigli iz daljine, shvatili smo da ih je dozivao. Vjerojatno se negdje ispod našeg broda skrivalo veliko jato riba koje je Mush odlučio podijeliti sa svojim prijateljima.

Sonja

Sonja je jedan od onih dupina koji nas često iznenade. Dok većina ostalih dupina preferira određena područja, Sonju viđamo na najrazličitijim lokacijama od Krka na sjeveru do najjužnijeg dijela našeg područja istraživanja oko otoka Silbe, Oliba i Molata. Ona očito prelazi velike udaljenosti, ali je redovito u skupinama s drugim ženkama, često u ulozu dadilje za njihove mladunce.

Budući da je ne viđamo često kao ostale rezidentne dupine, uvijek nam je ugodno iznenađenje kad ugledamo njenu dugačku i usku leđnu peraju po kojoj je lako prepoznatljiva.

Debby

Debby je krupan dupin s vrlo dugačkom leđnom perajom i tamnom bojom tijela. Ponekad je u šali nazivamo nježnim divom. Zbog navedenih karakteristika u skupini dupina lako se razlikuje od ostalih te ju zbog njene veličine često možemo prepoznati i sa veće udaljenosti.

Tijekom 2011. godine viđali smo je uglavnom u središnjem dijelu našeg područja istraživanja u skupinama majki s mladuncima. Iako je njezino mladunče Minkie, rođeno 2006., već odraslo i odvojilo se od nje, ona još uvijek nema novog potomka te je predana dadilja ostalim mladuncima. Na taj način nam pokazuje svoju nježnu i solidarnu narav.

Nikolina Rako & Grgur Pleslić

Plavi svijet je nezavisna, neprofitna organizacija financirana kroz usvajanja dupina, sponzorstva i donacije. Želite li poduprijeti naš rad, provjerite naše web stranice ili nas direktno kontaktirajte:

www.plavi-svijet.org; info@plavi-svijet.org
(T) +385 51 604666; (F) +385 51 604668
Kaštel 24, Veli Lošinj 51551, Croatia

Volontiranje u Plavom svijetu – provedite 12 dana s istraživačima Plavog svijeta

Plavi svijet od svibnja do listopada nudi mogućnost zainteresiranim pojedincima da provedu 12 dana s istraživačima Jadranskog projekta dupin i steknu osnovna znanja i iskustva u istraživanju dobrih dupina u lošinjskom akvatoriju pomažući u Edukacijskom centru i naravno, na istraživačkom brodu. Ovakav oblik stjecanja novih iskustava i osnovne obuke o istraživanjima neke vrste u prirodi, u svijetu je poznat pod nazivom eko-volontiranje i uobičajen je način sufinanciranja istraživačkih aktivnosti nevladinih organizacija. Tako je u 2011. godini u ovom programu Plavog svijeta sudjelovalo 23 eko-volontera iz različitih zemalja koji su se odlučili provesti svoje odmore s nama.

Što možete očekivati kao naš eko-volonter? Brojne su mogućnosti. Ako je vrijeme povoljno za izlazak s brodom, što znači gotovo bez imalo vjetera, eko-volonteri odlaze s istraživačima u potragu za dupinima. Pri susretu s dupinima eko-volonteri pomažu u prebrojavanju jedinki u skupini te bilježenju ostalih važnih podataka poput geografskih koordinata, vremena, stanja mora i sl. Izlazak brodom ponekad može trajati i do 8 sati, ovisno o odabranom području istraživanja, broju pronađenih dupina i dr. Izlasci brodom svakako su najomiljenija aktivnost svih eko-volontera, s obzirom da je to najbolji način da se približe dupinima i dožive nezaboravan osjećaj druženja s njima u prirodi. Ukoliko vremenski uvjeti nisu povoljni, eko-volonteri i istraživači rade u Centru na unošenju i analizi podataka prikupljenih tijekom istraživanja na terenu. Ponekad eko-volonteri imaju i sasvim posebne zadatke. Primjerice, početkom srpnja kada Plavi svijet organizira tradicionalnu manifestaciju Dan dupina u Velom Lošinju, eko-volonteri pomažu u različitim aktivnostima programa poput postavljanja izložbe dječjih crteža, vođenja likovnih

radionica za djecu, pružanja informacija posjetiteljima i sl. Prošlog je ljeta učen usamljeni dupin koji je nekoliko dana plivao sasvim blizu obale u mjestu Osor koje spaja otoke Cres i Lošinj. Eko-volonteri su pri tome imali zadaću da obavijeste i educiraju javnost o pravilima ponašanja u blizini dupina s obzirom da se radi o zaštićenoj vrsti. Tako su tijekom tih nekoliko dana redovito obilazili Osor, dijelili letke i informacije o dupinima te razgovarali s mještanima i posjetiteljima. U kolovozu su istraživači Plavog svijeta pronašli ozlijeđenu morskornjaču glavatu želvu. Eko-volonteri su joj pružili potrebnu njegu i naposljetku je pustili natrag u more.

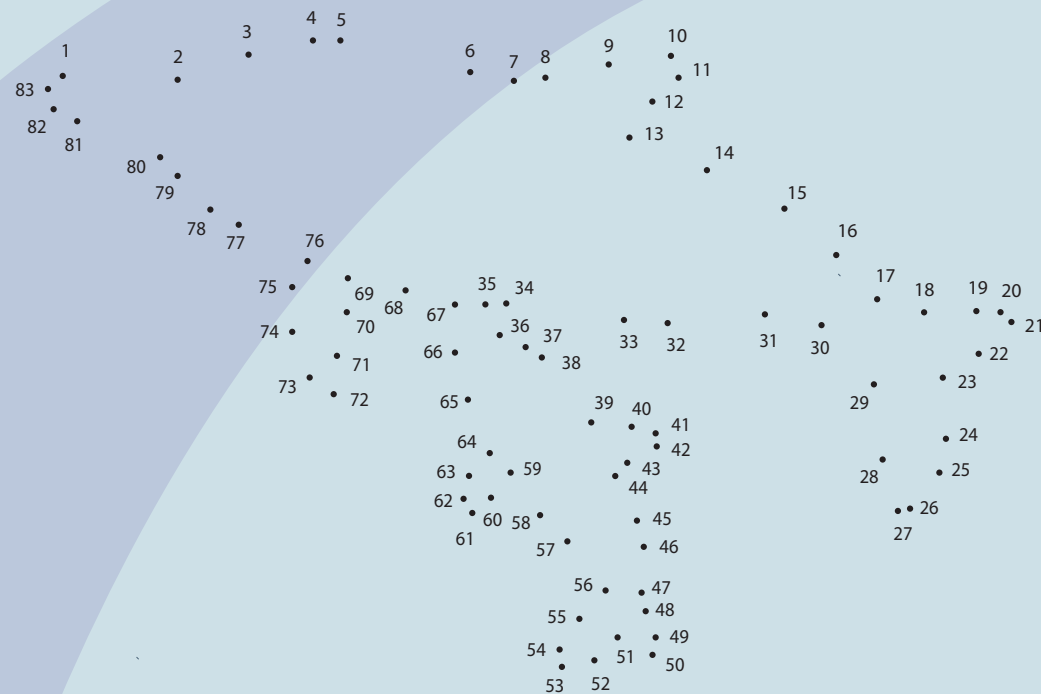
Iako možda na prvi pogled ne izgleda kao pravi odmor, eko-volonteri ipak imaju dovoljno slobodnog vremena za uživanje u otoku Lošinju, njegovim plažama, pješačkim stazama i ostalim sadržajima, sami ili ponekad u društvu domaćina iz Plavog svijeta. Ukoliko se pruži prilika, za eko-volontere se organiziraju i izleti po otoku Lošinju i Cresu uz posjet Eko-centru Beli, te romantičnim creskim mjestima Valunu i Lubenicama. Prošlog se ljeta grupa eko-volontera u društvu istraživača popela na najviši vrh otoka Osorščicu (588 m) odakle im se pružio prekrasan pogled na okolno otočje kao nagrada za uloženi trud. Također, tijekom 12 dana programa eko-volonteri uvijek imaju i jedan slobodan dan za aktivnosti po vlastitom izboru.

Eko-volontiranje u Plavom svijetu, aktivan je odmor koji pruža mogućnost sudjelovanja u znanstvenom istraživanju, učenja i nezaboravnog doživljaja susreta s dupinima u prirodi. Također, putem kotizacije za sudjelovanje u programu koja uključuje smještaj i hranu, eko-volonteri sudjeluju u sufinanciranju provođenja istraživanja dobrih dupina u Jadranu.

Annika Batel

Detalje programa mežete pronaći na: <http://www.plavi-svijet.org/hr/pridruzitese/volontiranje/>

Dječji kutak

Spoji točkice kako bi otkrio tko se nalazi na slici!

Impressum: Tekstovi, fotografije i dizajn: Plavi svijet / Ilustracije: Anton Horvatović
www.plavi-svijet.org info@plavi-svijet.org

